Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MELCHIOR WATHELET
prednesené 26. mája 2016 [1]

Vec C-294/15

Edyta Mikołajczyk
proti
Marii Louise Czarneckej,
Stefanovi Czarneckému

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Súdna spolupráca v občianskych veciach — Právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností — Nariadenie (ES) č. 2201/2003 — Článok 1 ods. 1 písm. a) — Vecná pôsobnosť — Návrh na anulovanie manželstva, ktorý bol podaný treťou osobou po smrti jedného z manželov — Článok 3 ods. 1 — Právomoc súdov členského štátu pobytu navrhovateľa konať o takomto návrhu“

I – Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1 písm. a), článku 1 ods. 3 a článku 3 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 [2] (ďalej len „nariadenie č. 2201/2003“).

2. Konkrétne sa tento návrh týka uplatnenia tohto nariadenia na návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané treťou osobou po smrti jedného z manželov.

II – Právny rámec

3. V odôvodnení 8 nariadenia č. 2201/2003 sa uvádza, že „pokiaľ ide o rozsudky o rozvode, rozluke alebo anulovaní manželstva, toto nariadenie by sa malo vzťahovať iba na zrušenie manželských zväzkov a nemalo by upravovať také otázky, ako sú dôvody na rozvod, majetkové dôsledky manželstva alebo in[é] súvisiac[e] opatreni[a]“.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243. V týchto návrhoch budem odkazovať na znenie nariadenia č. 2201/2003, zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 2116/2004 (Ú. v. EÚ L 367, 2004, s. 1).

4. Rozsah pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 je popísaný v jeho článku 1 ods. 1 a 3 takto:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na:

a) rozvod, rozluku alebo anulovania manželstva;

…

3. Toto nariadenie sa nevzťahuje na:

a) určenie alebo popretie rodičovstva;

b) rozhodnutia o osvojení, na opatrenia predchádzajúce osvojeniu alebo na vyhlásenie osvojenia za neplatné alebo na jeho zrušenie;

c) priezvisko a mená dieťaťa;

d) nadobudnutie plnej právnej spôsobilosti dieťaťa;

e) vyživovaciu povinnosť;

f) poručnícky fond (‚trust‘) alebo otázky dedenia;

g) opatrenia prijaté ako sankcia za trestné činy spáchané deťmi.

…“

5. Článok 3 tohto nariadenia s názvom „Všeobecná právomoc“ stanovuje:

„1. Vo veciach rozvodu, rozluky alebo anulovania manželstva majú právomoc súdy členského štátu:

a) na ktorého území:

— majú manželia obvyklý pobyt, alebo

— manželia mali naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam jeden z manželov stále býva, alebo

— má odporca obvyklý pobyt, alebo

— v prípade spoločnej žiadosti, má niektorý z manželov obvyklý pobyt, alebo

— má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu, alebo

— má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu a je buď štátnym príslušníkom tohto členského štátu alebo v prípade Veľkej Británie a Írska tam má ‚domicil‘;

b) ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia alebo v prípade Veľkej Británie a Írska, ak tam majú obaja manželia ‚domicil‘.

2. Na účely tohto nariadenia má ‚domicil‘ rovnaký význam, aký má v právnych poriadkoch Veľkej Británie a Írska“.

III – Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

6. Skutkové okolnosti, o aké ide v tejto veci, sú neobvyklé a siahajú do obdobia pred niekoľkými desaťročiami.

7. Dňa 20. novembra 2012 podala pani Edyta Mikołajczyk na Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd vo Varšave, Poľsko) návrh na anulovanie manželstva pána Stefana Czarneckého a pani Marie Louise Czarneckej (rodenej Cuenin), ktoré bolo uzavreté 4. júla 1956 pred úradníkom matričného úradu na radnici v 16. obvode v Paríži (Francúzsko). V návrhu uviedla, že je dedičkou zo závetu prvej manželky pána Czarneckého, pani Zdzisławy Czarneckej, ktorá zomrela 15. júna 1999.

8. Podľa názoru pani Mikołajczykovej nebolo manželstvo pána Czarneckého a pani Zdzisławy Czarneckej, ktoré bolo uzavreté 13. júla 1937 pred úradníkom matričného úradu mesta Poznaň (Poľsko), nikdy zrušené, a preto je neskoršie manželstvo uzavreté medzi pánom Czarneckým a pani Mariou Louisou Czarneckou bigamickým zväzkom.

9. Tento návrh na anulovanie manželstva bol podaný proti pánovi Czarneckému a pani Marii Louise Czarneckej. Vzhľadom na to, že pán Czarnecki zomrel 3. marca 1971, bol mu na účely jeho zastupovania v tomto konaní ustanovený opatrovník, ktorý sa pripojil k návrhom pani Marie Louise Czarneckej.

10. Pani Marie Louise Czarnecka vzniesla námietku nedostatku právomoci Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd Varšava) a navrhla, aby bol návrh na anulovanie vyhlásený za neprípustný. Pokiaľ ide o meritum veci, navrhla, aby bol návrh ako celok zamietnutý ako nedôvodný.

11. Uznesením z 9. septembra 2013 Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd Varšava) túto námietku nedostatku právomoci zamietol a žiaden z účastníkov konania sa proti tomuto uzneseniu neodvolal.

12. Uvedený súd rozsudkom z 13. februára 2014 rozhodol, že návrh na anulovanie manželstva je nedôvodný, pričom uviedol, že manželstvo pána Czarneckého s pani Zdzisławou Czarneckou bolo zrušené rozvodom, o ktorom rozhodli poľské súdy 29. mája 1940.

13. Pani Mikołajczyk sa proti tomuto rozsudku odvolala na Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko).

14. V rámci prejednania tohto odvolania vyjadril tento súd pochybnosti, pokiaľ ide o medzinárodnú právomoc poľských súdov rozhodovať o spore vo veci samej na základe článkov 1 a 3 nariadenia č. 2201/2003. Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) tak rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Patria návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov, do rozsahu pôsobnosti [nariadenia č. 2201/2003]?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia [č. 2201/2003] aj návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov?

3. V prípade kladnej odpovede na druhú otázku, je možné vo veciach návrhov na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov, založiť právomoc súdu na kritériách právomoci uvedených v článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke nariadenia [č. 2201/2003]?“

IV – Konanie pred Súdnym dvorom

15. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený Súdnemu dvoru 17. júna 2015.

16. Písomné pripomienky predložili poľská a talianska vláda, ako aj Európska komisia. O pojednávanie nepožiadali ani účastníci konania vo veci samej, ani vedľajší účastníci konania v konaní pred Súdnym dvorom. Súdny dvor usúdil, že má dostatok informácií na to, aby rozhodol bez pojednávania.

V – Analýza

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

17. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd Súdneho dvora pýta, či sa nariadenie č. 2201/2003 uplatňuje na návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov.

18. Na prvý pohľad, keďže vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania z veľkej časti opakuje skutkový stav zistený Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd Varšava), vrátane skutočnosti, že manželstvo pána Czarneckého s pani Zdzisławou Czarneckou bolo zrušené rozvodom v roku 1940,[3] sa mi zdá, že návrh, ktorý viedol k položeniu tejto prejudiciálnej otázky, je pravdepodobne nedôvodný.

19. Touto meritórnou otázkou je však možné sa zaoberať až po vyriešení otázky, či majú poľské súdy medzinárodnú právomoc rozhodovať v spore vo veci samej. Presne táto otázka je pritom predmetom tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

20. Podľa názoru vnútroštátneho súdu, skutočnosť, že podľa článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 sa toto nariadenie uplatňuje v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na anulovanie manželstva, nie je sama osebe rozhodujúca.

21. Tento súd pripomína, že uvedeným nariadením sa zrušilo nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 z 29. mája 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom manželov[4]. Toto predchádzajúce nariadenie malo za základ „Dohovor založený na článku K.3 Zmluvy o Európskej únii týkajúci sa právomoci, uznávania a výkonu rozsudkov v manželských veciach“ [*neoficiálny preklad*][5].

22. Hoci sú ustanovenia, o aké ide v prejednávanej veci, z veľkej miery podobné s ustanoveniami tohto dohovoru, ktorý zo svojho rozsahu pôsobnosti rovnako nevylučoval žiadnu kategóriu návrhov na anulovanie manželstva, vnútroštátny súd odkazuje na bod 27 výkladovej správy profesorky A. Borrásovej, ktorá bola schválená Radou 28. mája 1998 a ktorá sa týka uvedeného dohovoru[6], podľa ktorej „na účely stanovenia kritérií právomoci v manželských veciach nie je potrebné zohľadňovať prípady, kedy sa má platnosť manželstva preskúmať v rámci návrhu na anulovanie, pokiaľ už jeden

3 — Z čoho vyplýva, že druhým manželstvom pána Czarneckého s pani Marie Louise Czarneckou, ktoré bolo uzavreté v roku 1956, nedošlo k bigamii.

4 — Ú. v. ES L 160, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/001, s. 209.

5 — Ú. v. ES C 221, 1998, s. 1.

6 — Ú. v. ES C 221, 1998, s. 27, ďalej len „výkladová správa profesorky Borrásovej“.

z manželov alebo obidvaja manželia nežijú, pretože táto otázka nepatrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Takéto prípady sa objavujú predovšetkým v rámci prejudiciálnych otázok súvisiacich s dedením. Sú upravené medzinárodnými nástrojmi uplatniteľnými v daných veciach… alebo vnútroštátnym právom štátu v prípade, že tento štát takúto možnosť stanovuje“.[7]

23. Podľa názoru poľskej a talianskej vlády návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov, nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 z dôvodu, že v čase podania takéhoto návrhu už manželský zväzok, ktorého sa tento návrh týka, neexistuje z dôvodu smrti jedného z manželov.

24. Podľa názoru týchto vlád sa v prípade, že manželstvo zaniklo, spor o jeho anulovanie netýka hlavne otázok osobného stavu fyzických osôb, ale, tak ako v predmetnom prípade, majetkových práv v rámci dedičského konania.

25. Na podporu svojho stanoviska sa poľská a talianska vláda opierajú aj o bod 27 výkladovej správy profesorky Borrásovej.

26. Rovnako ako Komisia sa aj ja naopak domnievam, že nariadenie č. 2201/2003 sa uplatňuje na akýkoľvek návrh na anulovanie manželstva, aj pokiaľ už jeden z manželov nežije, a to bez ohľadu na to, že je možné, že tento návrh, tak ako vo veci samej, súvisí so sporom týkajúcim sa dedenia.

27. Na rozdiel od toho, čo tvrdí talianska vláda, skutočnosť, že návrh na anulovanie, o aký ide vo veci samej, sa týka manželstva, ktoré už zaniklo smrťou jedného z manželov, nemá za následok, že tento návrh nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003. Tak ako je totiž dôsledkom úmrtia zánik manželstva *ex nunc*, cieľom návrhu na anulovanie je jeho vyhlásenie za neplatné *ex tunc*. Aj po zániku manželstva smrťou jedného z manželov tak môže existovať záujem na vydaní rozhodnutia o jeho anulovaní.

28. Napokon, ako zdôrazňuje Komisia, znenie článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 neponecháva priestor pre žiadne pochybnosti o uplatniteľnosti tohto nariadenia na návrh na anulovanie manželstva, o aký ide vo veci samej. Toto ustanovenie jednoznačne, bez výhrady či dodatočnej podmienky stanovuje, že „toto nariadenie sa uplatňuje… na… anulovania manželstva…“. Navyše návrhy na anulovanie manželstva v prípade, že jeden z manželov už nežije, nie sú uvedené medzi vecami, ktoré sú výslovne vylúčené z rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 v odseku 3 toho istého článku.

29. Pokiaľ ide o tvrdenia založené na bode 27 výkladovej správy profesorky Borrásovej, uvádzam, že nielenže dohovor, ku ktorému bola táto správa priložená, nikdy nenadobudol účinnosť, ale navyše, ako tvrdí Komisia, profesorka Borrásová neponúka žiadne vysvetlenie na odôvodnenie tohto vylúčenia.

30. Okrem toho, ako poznamenáva Komisia, nariadenie č. 2201/2003 má za cieľ ponúknuť občanom Európskej únie vyššiu úroveň predvídateľnosti a právnej zrozumiteľnosti, pokiaľ ide o právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach, ktoré majú medzinárodnú povahu. Vylúčenie návrhov na anulovanie manželstva v prípade úmrtia jedného z manželov z jeho rozsahu pôsobnosti by tak bolo v rozpore s duchom a účelmi tohto nariadenia.

31. Napokon v odôvodnení 8 uvedeného nariadenia sa uvádza, že „pokiaľ ide o rozsudky o… anulovaní manželstva, toto nariadenie by sa malo vzťahovať iba na zrušenie manželských zväzkov a nemalo by upravovať také otázky, ako sú dôvody na rozvod, majetkové dôsledky manželstva alebo in[é] súvisiac[e] opatreni[a]“.

7 — V súčasnosti otázky právomoci súvisiace s dedením po zosnulom upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).

32. V rozpore s tým, čo tvrdí poľská a talianska vláda, z tohto odôvodnenia nevyplýva, že by sa nariadenie č. 2201/2003 neuplatňovalo na návrhy na anulovanie manželstva v prípade, že už jeden z manželov alebo obidvaja manželia nežijú. Naopak, uvedené odôvodnenie stanovuje, že pokiaľ ide o tento druh žalôb, toto nariadenie sa uplatňuje iba na otázku zrušenia manželských zväzkov, a nie na majetkové dôsledky manželstva, akým je dedenie, ktoré je napokon výslovne vylúčené z rozsahu pôsobnosti uvedeného nariadenia v jeho článku 1 ods. 3 písm. f).

33. Následne hoci nariadenie č. 2201/2003 môže založiť právomoc súdu, aby tak ako v predmetnom prípade rozhodoval o platnosti manželstva, ktoré uzavrel pán Czarnecki a pani Marie-Louise Czarnecka, uvedené nariadenie sa neuplatňuje na otázky súvisiace s dedením po pánovi Czarneckom a jeho prvej manželke, pani Zdzisławe Czarneckej, o ktorej pani Mikołajczyk uvádza, že je jej dedičkou zo závetu.

34. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor na prvú otázku odpovedal, že návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov, patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.

B – *O druhej prejudiciálnej otázke*

35. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd Súdneho dvora pýta, či do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 patria aj návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov.

36. V tejto súvislosti vnútroštátny súd poznamenáva, že vo výkladovej správe profesorky Borrásovej sa vôbec nespomína možné vylúčenie návrhov na anulovanie podaných inou osobou než jedným z manželov. Taktiež zmieňuje nejednoznačnosť doktríny, keďže podľa niektorých autorov článok 3 nariadenia č. 2201/2003 implicitne vylučuje akékoľvek uplatnenie na návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané treťou osobou, zatiaľ čo podľa iných autorov sa možnosť uplatnenia tohto nariadenia musí pripustiť vo vzťahu k návrhom na anulovanie manželstva, ktoré boli podané zo strany prokurátora alebo treťou osobou majúcou záujem na konaní, pričom však aj za takéhoto procesného usporiadania by sa mal uplatniť len článok 3 ods. 1 písm. a) prvá až štvrtá zarážka a článok 3 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia.

37. Poľská a talianska vláda zastávajú rovnaký názor, podľa ktorého sa nariadenie č. 2201/2003 na návrhy na zrušenie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov, neuplatňuje. Poľská vláda na podporu svojho tvrdenia uvádza, že viaceré kritériá právomoci vymenované v článku 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia odkazujú na obvyklý pobyt manželov, či už spoločný alebo jedného z nich, na preukázanie toho, že jedine s manželmi sa ráta ako s účastníkmi konania o anulovanie manželstva.

38. Rovnako ako Komisia som zástancom výkladu pridŕžajúceho sa znenia článkov 1 a 3 nariadenia č. 2201/2003, ktoré nepodmieňujú uplatňovanie tohto nariadenia na návrhy na anulovanie manželstva totožnosťou navrhovateľky.

39. Navyše, aj keď je pravda, že návrhy v manželských veciach majú osobnú povahu, existujú prípady, keď, tak ako vo veci samej, môže mať tretia strana záujem na konaní a nie je dôvod na to, aby sa jej bránilo v jeho presadzovaní, keďže tento záujem sa neposudzuje na základe nariadenia č. 2201/2003, ale uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy.

40. Skutočnosť, že určité kritériá právomoci vymenované v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003 odkazujú na obvyklý pobyt manželov, nemá žiaden vplyv na odpoveď, ktorú treba dať na druhú otázku, pretože skutočnosť, že súd v mieste obvyklého pobytu manželov má medzinárodnú právomoc vo veci anulovania manželstva, nevylučuje, že by sa tretia osoba nemohla obrátiť na súd v uvedenom mieste v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia.

41. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor na druhú otázku odpovedal, že do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003 patria aj návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov.

C – *O tretej prejudiciálnej otázke*

42. Svojou treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd Súdneho dvora pýta, či je možné založiť právomoc súdu členského štátu, na ktorý bol podaný návrh na anulovanie manželstva zo strany inej osoby než manželov, na kritériách právomoci uvedených v článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke nariadenia č. 2201/2003.

43. Podľa názoru vnútroštátneho súdu by uplatnenie týchto ustanovení mohlo mať za dôsledok stanovenie právomoci poľských súdov na preskúmanie platnosti manželstva uzavretého vo Francúzsku, a to len na základe toho, že pobyt navrhovateľa, ktorým je iná osoba než jeden z manželov, v predmetnom prípade pani Edyta Mikołajczyk, je v Poľsku a bez akejkoľvek spojitosti s miestom pobytu manželov.

44. Podľa názoru talianskej vlády treba kritériá uvedené v článku 3 ods. 1 písm. a) piatej a šiestej zarážke nariadenia č. 2201/2003, ktoré za kritérium právomoci súdu určujú obvyklý pobyt navrhovateľa, vnímať tak, že sa ním myslí výlučne navrhovateľ, ktorý je jedným z manželov.

45. V tejto súvislosti sa opiera o bod 32 výkladovej správy profesorky Borrásovej, podľa ktorej bola dôvodom na zavedenie iných kritérií právomoci než obvyklého pobytu manželov obava niektorých členských štátov, aby zbytočne nesťažovali prístup k súdu manželom, ktorí sa v dôsledku manželskej krízy vrátili do krajiny, v ktorej mali pobyt pred sobášom.

46. Komisia rovnako ako talianska vláda usudzuje, že doslovný výklad predmetných ustanovení, na základe ktorého by poľské súdy mohli založiť svoju medzinárodnú právomoc rozhodovať o návrhu na anulovanie manželstva uzavretého vo Francúzsku, ktorý bol podaný treťou osobou, by bol v rozpore s cieľom nariadenia č. 2201/2003. Podľa jej názoru je nemysliteľné, že by normotvorca Únie chcel, aby pojem „navrhovateľ“ mohol v rámci žaloby na anulovanie manželstva označovať tretie osoby, hoci aj tieto osoby majú aktívnu legitimitu podľa vnútroštátneho práva. Podľa názoru Komisie pravidlá právomoci stanovené uvedeným nariadením sú určené na ochranu záujmov manželov, a nie záujmov tretích osôb, ktoré môžu iniciovať takéto konanie. Pokiaľ sú takéto tretie osoby oprávnené podať takúto žalobu, sú viazané pravidlami právomoci, ktoré sú definované v prospech manželov.

47. So stanoviskom a tvrdeniami talianskej vlády, ako aj Komisie súhlasím.

48. Navyše treba v prvom rade pripomenúť, že Súdny dvor už v bode 48 rozsudku zo 16. júla 2009, Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474) rozhodol, že „článok 3 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 2201/2003 [stanovuje] niekoľko súdnych právomocí, medzi ktorými neexistuje nijaká hierarchia. Všetky objektívne kritériá zakotvené v tomto článku 3 ods. 1 sú alternatívne“.

49. Súdny dvor tak v bode 49 tohto rozsudku usúdil, že „systém rozdelenia právomocí zavedený nariadením č. 2201/2003 vo veciach zrušenia manželských zväzkov sa nezameriava na vylúčenie viacerých právomocí. Naopak, výslovne sa predpokladá spoločná existencia viacerých rovnocenných súdnych právomocí“.

50. Z uvedených častí rozsudku vyplýva, že tretia osoba, ktorá sa domáha anulovania manželstva, si môže slobodne vybrať súd, na ktorý chce podať svoj návrh, spomedzi súdov vymenovaných v článku 3 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia.

51. Hoci pritom tretia, piata a šiesta zarážka tohto ustanovenia všeobecne odkazujú na obvyklý pobyt odporcu alebo navrhovateľa, Súdny dvor v bode 50 rozsudku zo 16. júla 2009, Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474) rozhodol, že „zatiaľ čo *kritériá vymenované v článku 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia sa opierajú z rôznych hľadísk o obvyklý pobyt manželov*, kritérium uvedené v tom istom odseku písm. b) je kritériom vychádzajúcim z ‚príslušnosti k štátu', ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia, alebo v prípade Veľkej Británie a Írska, ak tam majú obaja manželia ‚domicil'".[8]

52. Z časti rozsudku, ktorá je zvýraznená kurzívou, jasne vyplýva, že podľa Súdneho dvora sú všetky kritériá právomoci, ktoré sú vymenované v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, založené na obvyklom pobyte jedného z manželov alebo obidvoch manželov.

53. Práve z tohto dôvodu sa podľa môjho názoru piata zarážka uvedeného článku 3 ods. 1 písm. a) neobmedzuje len na to, že stanovuje právomoc súdu v mieste obvyklého pobytu navrhovateľa, ale dodáva sa v nej, že navrhovateľ v tomto mieste musel bývať najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu. Rovnako to platí o šiestej zarážke tohto ustanovenia, podľa ktorej tam navrhovateľ musel bývať najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním svojho návrhu a byť štátnym príslušníkom tohto členského štátu.

54. Prečo by normotvorca Únie dodával tieto kvalifikačné kritériá „navrhovateľa", ak by nešlo o jedného z manželov?

55. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor na tretiu otázku odpovedal, že článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003 sa neuplatňuje na návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než manželmi.

VI – Návrh

56. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko), takto:

1. Návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané po smrti jedného z manželov, patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 2116/2004 z 2. decembra 2004.

2. Do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, zmenené a doplnené nariadením č. 2116/2004, patria aj návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než jedným z manželov.

3. Článok 3 ods. 1 písm. a) piata a šiesta zarážka nariadenia č. 2201/2003, zmenené a doplnené nariadením č. 2116/2004, sa neuplatňuje na návrhy na anulovanie manželstva, ktoré boli podané inou osobou než manželmi.

8 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.